

Svenskarnas allmänna
pensioner faller som en sten.

Vad krävs för att vända utvecklingen?

Rapport av Håkan Svärdman, pensionsexpert

Folksam

Innehåll

Förord.....	3
Sammanfattning	4
Inledning	5
45 procent av slutlönen i pension är det nya normala	6
65-årsnormen är hårt rotad.....	7
Höjning av pensionsåldern parkerar allmän pension på 50 procent	8
Pensionsgapet ökar	9
Bottennotering för det allmänna pensionssystemet.....	11
Renovera pensionssystemet	12
Ordlista	17
Bilagor.....	18

Förord

För 110 år sedan, år 1913, införde Sverige som första land i världen ett allmänt pensions-system och ungefär samtidigt tillkom tjänstepensionerna. Folksamgruppen har under hela denna period hjälpt människor att spara pengar till sin pension och förstå hur pensionssystemet fungerar. Idag förvaltar Folksamgruppen tjänstepensioner för mer än 3,5 miljoner människor, vilket får en allt större betydelse för den ekonomiska tryggheten som pensionär i takt med att den allmänna pensionen minskar.

Folksamns vision är att våra kunder ska känna sig trygga i en hållbar värld. Vi tycker att det allmänna pensionssystemet och de principer som det vilar på är bra, men de behöver utvecklas i takt med tiden för att bli mer rättvisa och hållbara.

Om Sverige ska ha ett allmänt pensions-system som levererar en pension på minst 60 procent av slutlönen behövs förändring. Med den här rapporten vill vi bidra till debatten och lyfta fram förslag på lösningar.

Ylva Wessén
Vd och koncernchef,
Folksamgruppen

Sammanfattning

- Den allmänna pensionen rasar. Mellan åren 2003 och 2020, då personer födda mellan 1938 och 1955 och vid 65 år gick i pension, har den allmänna pensionen sjunkit från 61 till 45 procent av slutlönen. Endast de tre äldsta årskullarna har fått en pension på drygt 60 procent av slutlönen. Alltså i nivå med vad det tidigare pensions-systemet med folkpension och ATP gav och som dagens system också är tänkt att matcha.
- Den totala pensionen, dvs allmän pension, tjänstepension och privat pension, har under åren 2003–2020 sjunkit från 86 till 73 procent av slutlönen.
- 65-årsnormen som pensionsålder stärks. I dag går fler i pension vid eller före de fyllt 65 år jämfört för 20 år sedan.
- Förklaringen till att den allmänna pensionen sjunker är kombinationen av oförändrad pensionsålder och en längre förväntad livslängd hos yngre årskullar av pensionärer. Samt en för låg pensionsrätt.
- För att höja pensionsnivåerna har riksdagen beslutat att från och med i år ska åldersgränserna i pensionssystemet successivt höjas. Folksam's beräkningar visar att pensionsnivån höjs och permanentas på 50 procent av slutlönen. För att nå minst 60 procent av slutlönen krävs att åldersgränserna höjs med ytterligare tre år, vilket skulle betyda en pensionsålder på minst 71 år för alla födda mellan 1968 och 1982 och ännu högre för personer födda efter 1982.
- Pensionsgapet mellan kvinnor och män har tillfälligt bitit sig fast och kan i bästa fall slutas om 40 år. I årskull 1955 har kvinnorna knappt 79 procent av männens totala pension, i kronor motsvarar det en skillnad på 66 000 kronor per år.
- Andelen pensionärer som tar emot någon form av grundskyddsbidrag – garantipension, bostadstillägg, och inkomstpensionstillägg – har sedan 2020 ökat från 35 till 74 procent.
- Arbetets värde för pensionen har minskat i takt med att grundskyddsbidragen har höjts och blivit fler. Vi har fått vad Pensionsmyndigheten kallar för ett folkpensions-system, där mycket stora grupper får näst intill samma inkomst som pensionärer oavsett vilken inkomst man har haft under förvärvslivet.
- Om Sverige ska ha ett allmänt pensionssystem som levererar en pension som minst motsvarar 60 procent av slutlönen behövs förändring. Folksam visar i denna rapport vad som skulle krävas för att åstadkomma detta.

Inledning

Folksam har sedan 2009 återkommande granskat det allmänna pensionssystemet, särskilt vad det ger i pension i förhållande till tidigare lön och politiska mål.

Systemets ursprungliga konstruktion består dels av en inkomstbaserad pension, som utgörs av inkomst- och premiepension, dels ett grundskydd i form av garantipension och bostadstillägg. Den inkomstbaserade pensionen vilar på den så kallade livsinkomstprincipen. Det vill säga att det är individens inkomst från arbete och näringsverksamhet under den förvärvsaktiva perioden i livet som ska avgöra vad hen får i pension. Utifrån den årliga inkomsten tjänar individen in en pensionsrätt som motsvarar 18,5 procent av den deklarerade inkomsten. Dock högst på en årsinkomst på 7,5 inkomstbasbelopp (motsvarar en månadsinkomst på 46 438 kronor i år). Av pensionsrätten på 18,5 procent bokförs 16 procent som inkomstpension och 2,5 procent som premiepension. Utgifterna som de bokförda pensionsrätterna och de löpande pensionsutbetalningarna ger upphov till betalas via två former av pensionsavgifter. Dels en allmän pensionsavgift som betalas av inkomsttagarna och motsvarar 7 procent av den beskattningsbara inkomsten som understiger 8,07 inkomstbasbelopp (49 967 kronor per månad). Dels en ålderspensionsavgift på 10,21 procent, som betalas av de anställdas löneutrymme, men inbetalas av arbetsgivaren. Den totala avgiften blir därmed 17,21 procent. Avsikten var att den sammanlagda avgiften skulle vara 18,5 procent och delas lika mellan anställda och arbetsgivare, men så skedde inte på grund av orsaker som vi senare ska återkomma till.

Avgiftsfinansieringen av den inkomstbaserade pensionen har till syfte att göra systemet statsfinansiellt hållbart och samtidigt ge intryck av en försäkringsmässig karaktär, det vill säga att man ska få den pension man betalar för. Skulle den inkomstbaserade pensionen bli låg eller helt saknas kan individen ha rätt till garantipension, som finansieras med skattepengar i stället för avgifter. När riksdagen 1994 beslutade att införa dagens pensionssystem var den uttalade målsättningen att systemet skulle leverera lika höga pensioner som det gamla systemet med folkpension och ATP, det vill säga minst 60 procent av slutlönen.

Syftet med vår rapport om det allmänna pensionssystemet är att studera hur väl livsinkomstprincipen fungerar och om det uppfyller den politiska målsättningen om en kompensationsgrad som motsvarar minst 60 procent av slutlönen. En rättvis bedömning av systemets livsinkomstprincip förutsätter följaktligen att granskningen baseras på personer som är födda i Sverige eller har ett invandringsår som ligger minst 30 år bakåt i tiden och påbörjat helt uttag av allmän pension det år de fyllde 65 år. Personer som har påbörjat sitt pensionsuttag, helt eller delvis, före eller efter sin 65-årsdag ingår inte i granskningen. Vår ambition är att jämföra pensionen mot den faktiska slutlönen före skatt, med vilket vi definierar som den genomsnittliga inkomsten personerna hade mellan 60 och 64 år. All pensionsgrundande inkomst av arbete, näringsverksamhet och socialförsäkringar ingår i inkomstunderlaget, även inkomster som ligger över pensionssystemets intjänandetak på 8,07 inkomstbasbelopp. Samtliga av dessa inkomstuppgifter har vi beställt av Statistiska Centralbyrån. I slutet av rapporten analyseras resultatet av granskningen och om det krävs åtgärder för att förstärka det allmänna pensionssystemet. Rapporten är skriven av Folksams pensionsexpert Håkan Svärdman.

45 procent av slutlönen i pension är det nya normala

Dagens allmänna pensionssystem sattes i drift 1999 och tio år senare genomförde Folksam en unik granskning av pensionsutfallet. Resultatet var långt ifrån de förhandsbesked och löften som ansvariga myndigheter och politiker utställt. Försäkringskassan och Premiepensionsmyndigheten, som då skötte administrationen av pensionssystemet, hade i sina prognoser beräknat att personer födda på 1940-talet skulle få mellan 65 och 68 procent av slutlönen i allmän pension ifall de gick i pension vid 65 år.

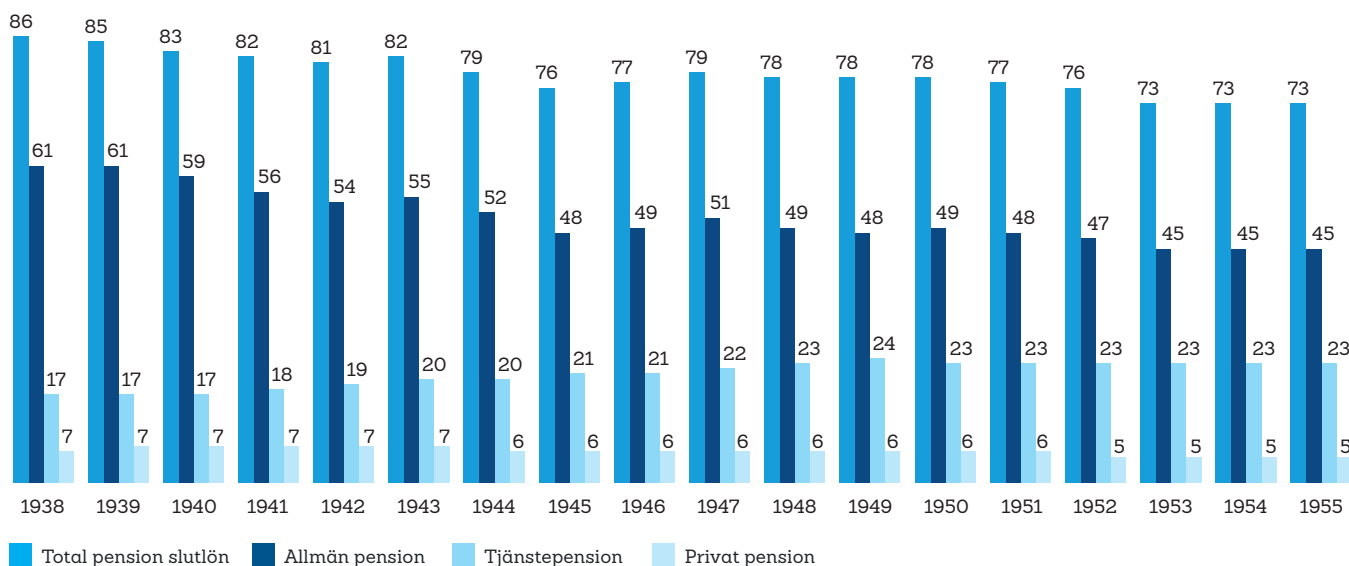
Det faktiska utfallet blev avsevärt lägre. Endast 59 procent av slutlönen för personer födda 1940. Vår slutsats då var att kommande generationer måste räkna med väsentligt lägre pensionsnivåer, särskilt personer födda på 70-talet som i bästa fall skulle få en allmän pension som motsvarade hälften av deras slutlön. Vi hade fel. Pensionsraset har gått fortare än vad vi hade förväntat oss. Det visar den här uppföljande granskning som redovisar pensionsutfallet för årskullarna födda mellan 1938 och 1955. Den totala pensionen, som inkluderar allmän pension, tjänstepension och privat pension, föll från 82 till 76 procent av slutlönen för årskullarna mellan 1940 och 1945. Därefter steg pensionsnivån något de två efterföljande årskullarna för att sedan stabiliseras runt 78 procent av slutlönen fram till att årskull 1950 gick i pension. Därefter börjar åter pensionsnivån sjunka och nådde sin lägsta nivå hittills, 73 procent av slutlönen för de tre yngsta årskullarna födda mellan 1953 och 1955. Gemensamt för de två yngsta årskullarna är att de uteslutande omfattas av dagens allmänna pensionssystem, medan årskullarna födda mellan 1938 och 1953 tillhör den så kallade mellangenerationen som successivt har fasats in i dagens system. Deras pension beräknas utifrån tidigare regler för folkpension och ATP och dagens regelverk.

Pensionsraset beror uteslutande på att den allmänna pensionen har minskat från 61 procent av slutlönen för de äldsta årskullarna till 45 procent för de yngsta årskullarna.¹ Tjänstepensionerna dämpar raset något tack vare att ersättningsnivåerna ökar under den aktuella perioden från 17 till 23 procent av slutlönen. Ökningen beror på att fler av de yngre årskullarna i högre grad har tjänstepension och att de får en högre avsättning till dessa pensioner jämfört med de äldre årskullarna. En annan faktor som också har bidragit till ökningen är att det har blivit vanligare att ta ut tjänstepensionen under kortare tid än livsvarigt. Därmed ökar månadsbeloppet, men utbetalningen kommer upphöra efter den valda utbetalningstiden ifall man fortfarande lever.

Värt att notera är att inkomstpensionstillägget på högst 600 kronor och som infördes 2021 för att höja pensionerna för personer som haft ett långt arbetsliv med låg inkomst inte tycks ha höjt den allmänna pensionsnivån för personer födda 1955.

Förklaringen till att den allmänna pensionen sjunker trendmässigt från och med att årskull 1940 gick i pension är att den förväntade livslängden ökar för varje ny årskull som går i pension och en för låg pensionsrätt. Livslängdsförlängningen skulle ha kompensrats ifall varje årskull födda efter 1939 hade senarelagt sin pension med tre månader jämfört med föregående årskull. För årskull 1955 skulle det betyda att de skulle ha gått i pension vid 69 års ålder och därmed få 61 i stället för 45 procent av slutlönen i pension, vilket i kronor motsvarar en höjning med drygt 4 900 kronor per månad för en genomsnittlig pensionär.

Diagram 1: Total pension som andel av slutlön, procent

Källa: SCB och Folksams beräkningar

1) I rapporten Nyblivna pensionärsers kompensationsgrader som Pensionsmyndigheten nyligen presenterade beräknas kompensationsgraden genom att jämföra pensionärernas allmänna pension och tjänstepension med deras pensionsgrundande inkomst som motsvarar 93 procent av den deklarerade inkomsten samt utesluter så kallade pensionsgrundande belopp från exempelvis aktivitet- och sjukersättning.

Det förklarar varför deras beräkningar ger en högre kompensationsgrad på 54 procent för kvinnor och 56 procent för män än vad som presenteras i denna rapport, som utgår från vad pensionärerna faktiskt fick i inkomst innan pensionering, inte mot det inkomstunderlag som pensionen beräknades emot.

65-årsnormen är hårt rotad

Trots ökad kännedom om sambandet mellan tidpunkten för pensionsuttag och pensionsnivån hos befolkningen har 65-årsnormen som pensionsålder stärkts de senaste decennierna. Av samtliga i årskull 1955 började 48 procent att ta ut hela sin allmänna pension när de fyllde 65 år. Inkluderar vi även dem som redan innan 65-årsdagen hade tagit ut hela sin pension stiger andelen till 86 procent.

Endast 14 procent av årskullen hade inte börjat ta ut hela sin pension från och med att de hade fyllt 65 år. Motsvarande andel i årskull 1938 var 17 procent. Däremot var det ytterst få i den årskullen, endast två promille, som hade tagit ut hela sin pension innan 65-årsdagen. I årskull 1955 var motsvarande andel 38 procent.

Tabell 1: Uttagsålder för allmän pension

Uttagsålder för allmän pension	Årskull 1955	Årskull 1938
Helt uttag från och med 65 år eller före	86%	82,998%
Helt uttag från och med 65 år	48%	83%
Helt uttag före fyllda 65 år	38%	0,002%
Ej helt uttag vid 65 år	14%	17%

Höjning av pensionsåldern parkerar allmän pension på 50 procent

Den nästintill oföränderliga 65-årsnormen och dess påverkan på pensionsnivåerna har fått regering och riksdag att införa en successiv höjning av åldersgränserna i pensionssystemet och angränsande socialförsäkringsförmåner. Dels har en så kallad riktålder införts som både ska fungera som en rekommenderad pensionsålder för kommande årskullar av pensionärer och styra åldersgränsen för grundskyddet för äldre, som från och med i år höjs från 65 till 66 år. Dels har den tidigast uttagsåldern för den inkomstbaserade pensionen höjts från 61 till 63 år och kommer fortsättningsvis att följa höjningen av riktåldern.

Våra beräkningar visar att effekten av de nya åldersgränserna förvisso höjer den genomsnittliga pensionsnivån för kommande årskullar av pensionärer med fem procentenheter och permanentar den allmänna pensionen på 50 procent av slutlönen. För att nå målnivån för systemet på minst 60 procent av slutlönen skulle åldersgränserna behöva höjas med ytterligare tre år för samtliga årskullar.

Tabell 2: Höjda åldersgränsers effekt på den allmänna pensionen.

Årskull	Pensionsnivå vid 65 år	Riktålder	Pensionsnivå vid riktålder	Årskull	Pensionsnivå vid 65 år	Riktålder	Pensionsnivå vid riktålder
1955	45%	65	45%	1979	41%	68	48%
1956	45%	65	45%	1980	41%	68	48%
1957	45%	65	45%	1981	41%	68	51%
1958	46%	66	46%	1982	41%	68	51%
1959	45%	66	47%	1983	41%	69	50%
1960	45%	67	50%	1984	40%	69	50%
1961	45%	67	49%	1985	40%	69	50%
1962	45%	67	49%	1986	40%	69	50%
1963	44%	67	49%	1987	40%	69	50%
1964	44%	67	49%	1988	40%	69	49%
1965	44%	67	48%	1989	40%	69	49%
1966	43%	67	48%	1990	40%	69	49%
1967	43%	68	51%	1991	39%	69	49%
1968	43%	68	50%	1992	39%	69	49%
1969	43%	68	50%	1993	39%	69	49%
1970	43%	68	50%	1994	39%	69	48%
1971	42%	68	50%	1995	39%	70	48%
1972	42%	68	50%	1996	39%	70	48%
1973	42%	68	49%	1997	39%	70	51%
1974	42%	68	49%	1998	39%	70	51%
1975	42%	68	49%	1999	38%	70	50%
1976	42%	68	49%	2000	38%	70	50%
1977	41%	68	49%	2001	38%	70	50%
1978	41%	68	49%	2002	38%	70	50%

Framskrivningen är baserad på den genomsnittliga pensionsbehållningen för årskull 1955 som uppgick till 2 873 298 kronor och en slutlön år 2021 på 372 901 kr/år. Pensionsbehållningen ökar därmed med 68 907 kronor för varje år som pensioneringen skjuts upp.

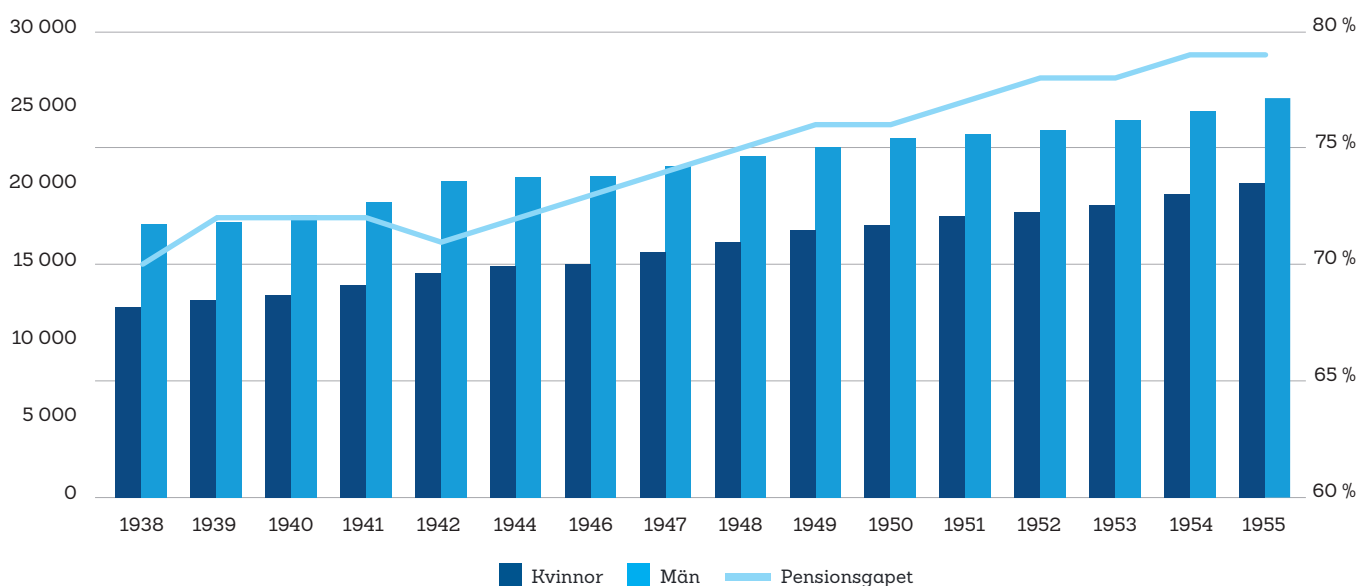
Varje efterkommande årskull förväntas uppnå 1955:ornas pensionsbehållning som divideras med Pensionsmyndighetens senaste preliminära delningstal för pension vid 65 år samt preliminära riktålder.

Pensionsgapet ökar

Att kvinnor får lägre pension i kronor än män är en etablerad sanning sedan länge och därför föga överraskande. Detta pensionsgap beror huvudsakligen på att kvinnor generellt har haft lägre inkomster från arbete och sämre arbets- och tjänstepensionsvillkor jämfört med män. Av diagram 2 framgår att pensionsgapet vidgades med 0,1 procent för årskull 1955 jämfört med föregående årskull, från 78,7 till 78,6 procent. Det betyder att kvinnor har drygt 66 000 kronor mindre i pension per år än män. Störst är skillnaden i tjänstepension och så gott som obefintlig vad gäller privatpension (se diagram 3). Sedan årskull 1938 gick i pension år 2003 har pensionsgapet minskat i genomsnitt med 0,5 procentenheter per år, vilket innebär att pensionsgapet tidigast skulle slutas vid utgången av år 2063.

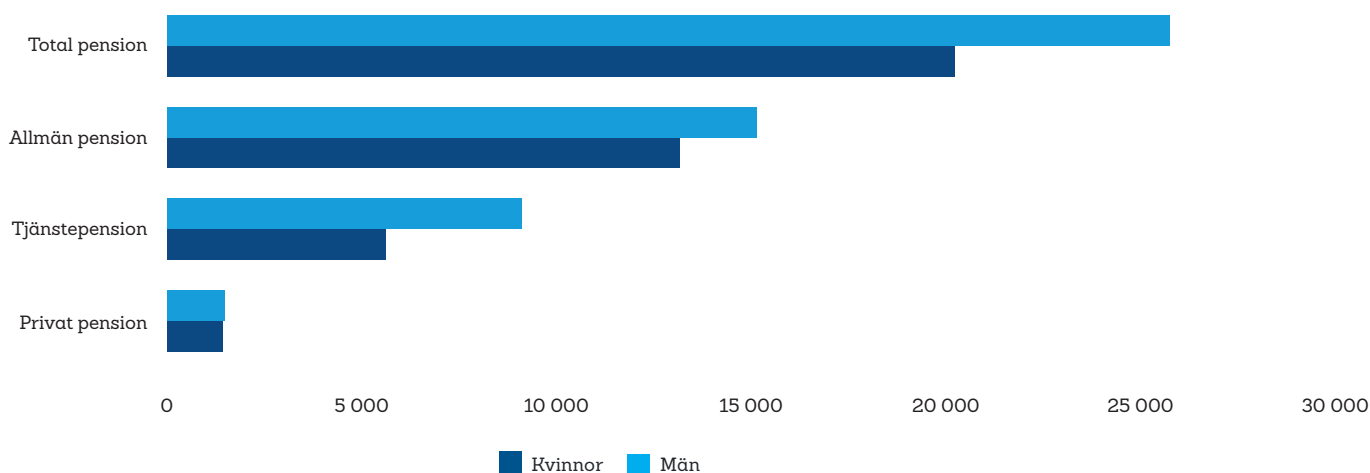
Vad som däremot överraskar är att kvinnor både har en lägre kompensationsgrad och fått uppleva ett kraftigare pensionsras än män (se diagram 4). Vanligtvis brukar pensionen som andel av slutlönen vara högre för grupper som under sitt yrkesliv hade lägre arbetsinkomster jämfört med de som hade högre sådan. Det gäller dock inte kvinnor och män, trots betydande skillnader i tidigare arbetsinkomster. Sedan 2003 har den genomsnittliga totala pensionen för kvinnor minskat från 87 till 73 procent av slutlönen, medan motsvarande kompensationsgrad för män har minskat från 85 till 74 procent.

Diagram 2: Total pension för kvinnor och män – Pensionsgapet

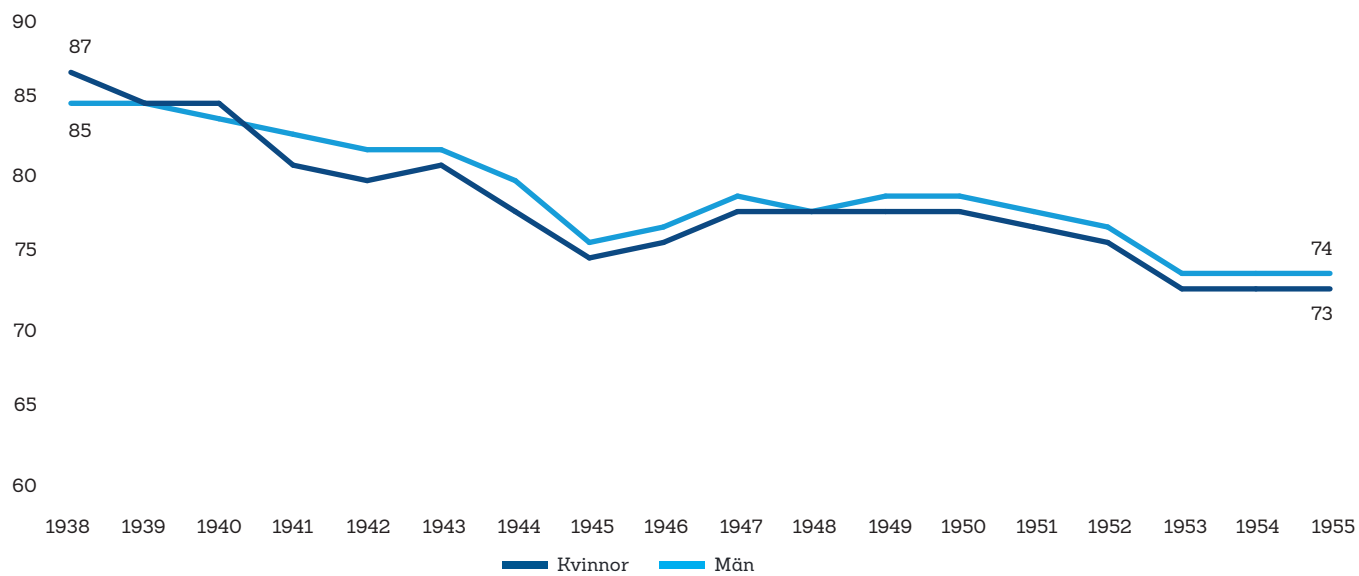
Källa: SCB och Folksam's beräkningar

Diagram 3: Pension för kvinnor och män födda 1955, kronor/månad

Källa: SCB och Folksam's beräkningar

Diagram 4: Total pension som andel av slutlön för kvinnor och män i procent.

Källa: SCB och Folksam's beräkningar

Bottennotering för det allmänna pensionssystemet

Efter att årskull 1955 gick i pension 2020 har regering och riksdag, utöver höjningen av pensionsåldern, infört flera förändringar i det allmänna pensionssystemet. Hösten 2021 infördes ett nytt bidrag, som kallas för inkomstpensionstillägget, som har till syfte att höja pensionerna för personer som har arbetat ett långt arbetsliv med låg lön. Härigenom ville man skapa ett så kallat respektavstånd som innebär att det alltid ska löna sig att ha arbetat och att pensionen för den som arbetat ett helt arbetsliv ska vara högre än vad grundskyddet ger. Bidraget kostar i år drygt 6 miljarder kronor och finansieras via skattepengar och inte pensionsavgifter. Ett halvår senare presenterar dåvarande regering ett förslag till höjning av garantipensionen med 1 000 kronor per månad. Samt en höjning av bostadstillägget med minst 300 kronor per månad för ensamstående och 150 kronor per månad för sammanboende. Förslagen vann riksdagens majoritet och utbetalningen påbörjades knappt en månad före höstens riksdagsval. En kort tid därefter gjorde Folksam en granskning som visade att andelen pensionärer som tar emot någon av ovanstående typer av bidrag – garantipension, bostadstillägg och inkomstpensionstillägg – hade mer än fördubblats sedan 2020, från 35 till 74 procent. Bland kvinnliga pensionärer hade andelen bidragsmottagare öka från 50 till 89 procent och motsvarande andel bland männen hade ökat från 17 till 56 procent. Enbart höjningen av garantipensionen har ökat andelen ersättningsberättigade från 29 till 48 procent sedan 2020. De senaste siffrorna från Pensionsmyndigheten visar att endast 30 procent av dagens pensionärer enbart har en inkomstbaserad pension utan tillskott av något av grundskyddsbidragen.

En effekt av höjningen av garantipensionen och bostadstillägget är att det har omintetgjort syftet med inkomstpensionstillägget, det vill säga skapa ett respektavstånd. Samtidigt har alla tre bidragen inneburit att arbetets betydelse – alltså livsinkomstprincipen – för den framtida pensionen har minskat högst väsentligt. Det påverkar framför allt låg- och medelinkomsttagare som kan förväntas få ungefär samma disponibla inkomst som pensionär oavsett hur mycket de har arbetat under sin yrkesaktiva ålder.

Det är en slutsats som även delas av Pensionsmyndigheten, som i en färsk rapport konstaterar "att den totala allmänna pensionsnivån, inklusive grundskyddet, för en mycket stor grupp blir i det närmaste likvärdig oavsett vilken inkomst man har haft under förvärvslivet. Det livsinkomstbaserade pensionssystem Sverige har, har i praktiken, med grundskydd och skatt beaktat, likheter med ett folkpensionssystem."

En annan konsekvens av förändringarna i pensionssystemet är att statens kostnader ökar kraftigt och kan dessutom förväntas öka ytterligare om en framtida riksdagsmajoritet fortsätter att prioritera grundskyddet i stället för att göra förändringar i det inkomstbaserade pensionssystemet som höjer pensionerna. Det är ett vägval som står i strid med grundprinciperna för 1994 års pensionsöverenskommelse, där arbetsprestationen skulle göra skillnad i pensionen och pensionssystemet skulle vara finansiellt hållbart och inte bli en belastning för statens ekonomi.

Renovera pensionssystemet

Orsaken till pensionsrasen är inte att yngre pensionärer har jobbat mindre och betalt lägre pensionsavgifter eller fått sämre avkastning på sitt premiepensionskapital jämfört med äldre. Utan det är en avsedd effekt av systemets konstruktion. För att nå upp till en pensionsnivå på 60 procent av slutlönen krävs att pensionsuttaget senareläggs för yngre årskullar av pensionärer med hänsyn till deras längre förväntade livslängd. Med hjälp av orangea kuvertet och informationskampanjer har staten under snart 20 år försökt bryta 65-årsnormen för pensionering, utan resultat. Snarare har det blivit allt vanligare att påbörja pensionsuttaget innan man fyller 65 år. Nu har staten bytt strategi och beslutat att från och med i år höja pensionsåldersgränserna för att härigenom höja pensionerna. Effekten blir, som vi tidigare visade, långt ifrån tillräcklig för att nå målet om 60 procent i pension av slutlönen. Pensionsnivån kommer endast lyfta från 45 till 50 procent av slutlönen för alla som är födda efter 1959. För att nå 60 procent måste åldersgränserna höjas ytterligare med tre år för samtliga årskullar, alltså till mellan 70 och 73 år. Knappast rimligt för stora grupper av löntagare. Även om allt fler äldre både har fysisk och kognitiv kapacitet att förlänga sitt arbetsliv är det många som varken kan på grund av ohälsa eller får fortsätta att arbeta. Det är ett faktum att personer som har fyllt 50 år har väsentligt svårare att skaffa sig ett nytt arbete och efter fyllda 60 år har porten till arbetsmarknaden slagits igen för stora grupper. Arbetsmiljön är en annan faktor som i många fall försvårar möjligheterna för äldre att förlänga sitt arbetsliv även om de skulle vilja. Det ekonomiska utbytet av att senarelägga pensionsuttaget är dessutom helt eller delvis verkningslöst för en mycket stor grupp löntagare på grund av att grundskyddet sänks ifall deras inkomstbaserade pension ökar.

Är det ett nytt pensionssystem eller en renovering av det befintliga som krävs nu för att trygga framtidens pensioner? Vi är övertygade om att det räcker med det sistnämnda. Vi ser betydande fördelar med principerna som det allmänna pensionssystemet vilar på. De ger förutsättningar för ett hållbart pensionssystem som främjar ett högt arbetskraftsdeltagande, stabila statsfinanser och en ekonomisk standardtrygghet på minst 60 procent av tidigare inkomst. En kompensationsnivå som också skapar förutsättningar för kostnads-effektiva tjänstepensioner med hög täckningsgrad bland löntagarna. Dessutom skulle behovet av privat pensions-sparande bli förutsägbart och tydligt. Det ursprungliga syftet med systemets grundskydd för äldre är att ge personer med ingen eller låg inkomstbaserad allmän pension en rimlig levnadsstandard.

Nivån på grundskyddet och samordningen med den inkomstbaserade pensionen ska samtidigt ge drivkrafter till arbete för personer med låga inkomster, vilket i förlängningen minskar behovet av grundskydd.

En ordning som vi tycker är sund. För att åstadkomma detta inom ramen för dagens pensionssystem ser vi ett behov av tre förändringar.

- En höjning av både intjänade och framtida pensionsrätter.
- En gas som fördelar överskottet i inkomstpensionssystemet.
- En moderniserad garantipension.

Pensionsrätten beräknas i dag på basis av den deklarerade inkomsten som återstår efter att individen har betalat sin allmänna pensionsavgift på 7 procent. Pensionsrätten på 18,5 procent beräknas därefter på de återstående 93 procenten av inkomsten, även kallad för pensionsgrundad inkomst. Det betyder att den faktiska pensionsrätten på varje intjänad hundralapp är 17,205 procent, i stället för 18,5 procent som var den avsedda nivån när pensionssystemet infördes. Om pensionsrätten höjs till 18,5 procent av hela den deklarerade inkomsten upp till 7,5 inkomstbasbelopp bör nivån gälla för redan intjänade och framtida pensionsrätter. Det skulle höja inkomstpensionen med drygt 7 procent, enligt Pensionsmyndighetens beräkningar. Därutöver kan även premiepensionen förväntas höjas framöver tack vare högre avsättningar som ökar i värde.

För att ytterligare förstärka inkomstpensionen bör den så kallade gasen installeras i den automatiska balanseringsfunktionen som reglerar inkomstpensionssystemets tillgångar och skulder. Sedan tidigare har balanseringen en funktion som kallas bromsen, som sänker pensionerna och pensionsrätterna vid underskott i systemet. Med en gasfunktion skulle systemets överskott kunna fördelas på pensionssparare och pensionärer och därmed höja deras inkomstpension. Enligt Pensionsmyndighetens beräkningar skulle gasen förvänta öka inkomstpensionerna för alla med 6 procent och för de yngre med 10 procent.² Höjd pensionsrätt och gasen skulle tillsammans kunna höja inkomstpensionerna med mellan 13 och 17 procent. För en genomsnittlig pensionär född 1974 skulle det innebära mellan 2 000 och 2 600 kronor mer i allmän pension per månad vid en riktålder på 68 år.

Den genomsnittliga kompensationsgraden för årskullen skulle höjas från 49 procent till mellan 56–58 procent av slutlönen.³

Med dagens utformning av grundskyddsbidragen garantipensionen och inkomstpensionstillägget skulle gasen och höjd pensionsrätt ge personer med låga inkomster en högst marginell eller ingen höjning av pensionen. Det beror på att båda bidragen inkomstprövas gentemot den inkomstbaserade allmänna pensionen.

Hel garantipension för en ogift individ som saknar eller har inkomstgrundad pension på högst 5 513 kronor per månad uppgår till 10 631 kronor per månad.

2) Rapport från Pensionsmyndigheten, Höjda pensioner inom nuvarande pensionssystem. Rapport nr 3 i vägvalserien om pensioner. Pensionsmyndigheten, 2023.

3) Årskull 1974 har riktålder 68 år och om vi antar att den årskullen har samma slutlön på 372 901 kronor som årskull 1955 och arbetar ihop en

lika stor pensionsbehållning, givet den högre riktåldern, kan den allmänna pensionen beräknas till 183 755 kronor per år från och med fyllda 68 år. En höjning med 13 procent höjer årspensionen till 207 643 kronor och höjning med 17 procent ger en årspension på 214 993 kronor, vilket ger drygt 2 000 kronor respektive 2 600 kronor mer per månad.

Vid en inkomstgrundad pension som överstiger 5 513 kronor per månad används en minskningsregel som innebär att tillskottet från garantipensionen successivt trappas ned och försvinner helt när den inkomstgrundande pensionen överstiger 16 177 kronor per månad.

Minskingsregeln innebär att en inkomstgrundad pension upp till 5 513 kronor per månad (även kallat gränsvärde) reduceras helt gentemot garantipensionen. Arbetsinsatsen och avgiftsinbetalningen som har krävts för att tjäna ihop denna pension har därmed varit förgäves. För gifta individer reduceras garantipensionen mot hela den inkomstbaserade pensionen som uppgår till 4 988 kronor per månad och upphör helt vid en inkomstgrundad pension som överstiger 14 649 kronor per månad. Gemensamt villkor för både ogifta och gifta är att hel garantipension kräver en bosättningsperiod i Sverige på minst 40 år. Vid färre bosättningsår reduceras både gränsvärdena för minskningsregeln och nivån på garantipensionen med en fjrtiondel per år individen inte har varit bosatt i Sverige. Exempelvis vid 20 bosättningsår har en ogift individ som saknar inkomstgrundad pension endast hälften av hel garantipension, det vill säga 5 315 kronor i stället för 10 631 kronor per månad.

Tabell 3: Effekt av höjd pensionsrätt.

Yrke	Ersättning enligt dagens regelverk*	Ersättning vid höjd pensionsrätt (18,5%) i övrigt allt annat lika	Förändring i procent.
Diversearbetare	12 600 kr	12 939 kr	2,60%
Servitör	15 541 kr	16 044 kr	3,20%
Undersköterska	15 801 kr	16 197 kr	2,50%
Systemutvecklare	24 500 kr	26 215 kr	7%

* I ersättning ingår inkomstgrundad pension för samtliga yrkesgrupper och garantipension och inkomstpensionstillägg för servitör och undersköterska.

För att stärka idén om att pension är uppskjuten lön och att varje intjänad krona räknas för pensionen, finns det skäl att modernisera garantipensionen och samtidigt byta namn på ersättningen till grundpensionstillägg. Moderniseringen av garantipensionen tillsammans med höjd pensionsrätt, innebär att inkomstpensionstillägget och äldreförsörjningsstödet kan avvecklas, vilket förenklar och gör pensions-systemet mer begripligt.

Vår idéskiss utgår från att grundpensionstillägget reserveras för personer som har bott i Sverige i 30 år och haft en inkomst för respektive år på en nivå som motsvarar ett inkomstbasbelopp per år (74 300 kr).⁵ Samt att en ny samordningsregel tillämpas. Den nya kombinationen av bosättnings- och arbetsvillkor motiverar dels att ersättningen utbetalas med samma belopp oavsett om mottagaren är ensamstående eller inte, dels att beloppet kan utbetalas till individen oavsett var hen bor i världen.

4) Utöver ersättning för skäliga levnadsnivå kan ersättning för skäliga bostadskostnader också beviljas upp till 7 500 kronor per månad för ogift och 3 750 kronor per månad för sammanboende.

5) Vi anser att en försäkringstid på 30 år för helt grundpensionstillägg är en lämplig avvägd tid med tanke på förmånens bör förutsätta en stark anknytning till Sverige samt att det föreslagna konsumtionsstödet motsvarar som

Inkomstpensionstillägget varierar mellan noll kronor upp till som mest 600 kronor per månad före skatt. Storleken på individens inkomstgrundade pension avgör hur mycket i inkomstpensionstillägg som kan beviljas. Är den inkomstgrundade pensionen lägre än 9 495 kronor eller högre än 17 935 kronor per månad utbetalas inget tillägg. Ogifta personer som har uppnått riktåldern och saknar eller har låga inkomster från pension i Sverige eller annat land eller annan inkomst som efter skatt understiger 6 719 kronor kan ha rätt till äldreförsörjningsstöd. Inkomstgränsen för gifta går vid 5 404 kronor.⁴

Personer med låg inkomst från pension eller andra inkomster kan ha rätt till bostadstillägg som mest uppgår till 7 290 kronor per månad för ogifta och 3 645 kronor per månad för gifta.

Nedanstående tabell illustrerar effekten av höjd pensionsrätt och nuvarande inkomstprövningsregler för garantipensionen och inkomstpensionstillägget. Endast systemutvecklaren får en höjning av pensionen i relation till den höjda pensionsrätten, medan övriga yrkesgrupper höjer sin pension med mellan 2,5 och 3,2 procent.

Grundpensionstillägget bör tidigast utbetalas när individen uppnått riktåldern. För att främja ett längre arbetsliv bör tillägget höjas med 353 kronor per månad för varje år pensionsuttaget senareläggs.⁶ Finansieringen av grundpensionstillägget kan initialt ske över statsbudgeten, men bör framledes ingå i arbetsgivaravgifterna.

Beräkningen av grundpensionstillägget utgår från 10 631 kronor per månad (2,43 prisbasbelopp), vilket motsvarar dagens nivå för garantipension. Helt grundpensionstillägg kräver följaktligen 30 intjänande år. Vid färre antal intjänandeår minskar grundpensionstillägget med en trettiondel. Vid minst ett intjänandeår med en inkomst på ett inkomstpensionstillägg ger därmed ett grundpensionstillägg på 353 kronor per månad, (se bilaga 2 för fler detaljer om utformningen av grundpensionstillägget).

lågast 7 200 kronor per månad för gifta under förutsättning att förmånstagararen har bott 30 eller färre år i Sverige.

6) Beloppet 354 kronor motsvarar 0,081 prisbasbelopp per år och är en trettiondel av 2,43 prisbasbelopp som utgör ett helt grundpensionstillägg kronor per månad.

Personer som saknar eller får en inkomstpension, inklusive grundpensionstillägget eller motsvarande förmåner från annat land eller annan inkomst, som understiger 10 631 kronor före skatt för ensamstående och 9 625 kronor för sammanboende, kan ett beskattningsbart konsumtionsstöd beviljas som utfyllnad. Detta stöd ersätter nuvarande äldreförsörjningsstöd.⁷ Helt konsumtionsstöd kräver en bosättningsperiod i Sverige på minst 40 år och minskas med en fjrtiondel per år individen inte har bott i landet. Som lägst kan konsumtionsstödet bli 7 200 kronor per månad för ensamstående och 5 600 kronor per månad för sammanboende och utbetalas om förmånstagaren bor i Sverige. Vid en genomsnittlig kommunalskatt motsvarar dessa belopp dagens äldreförsörjningsstöd för ensamstående respektive sammanboende.

Skulle individen, trots dessa föreslagna förbättringar i pensionssystemet, sakna tillräckliga inkomster för att klara sina bostadskostnader, kan bostadstillägg beviljas, enligt dagens regler.

Nedanstående tabeller visar effekten av en moderniserad garantipension där grundpensionstillägg och konsumtionsstödet utbetalas till olika typfallspersoner som saknar eller har låg inkomstbaserad allmän pension.

Jämfört med dagens regelverk kommer det stora flertalet personer som i dag uppfyller villkoren för garantipension och äldreförsörjningsstöd på grund av att de saknar eller har låg inkomstbaserad pension få en oförändrad ersättning med det föreslagna konsumtionsstödet.⁸

Personer som helt eller delvis har uppfyllt förvärvsvillkoret för grundpensionstillägget får däremot en påtaglig höjning av sin sammanlagda pension, särskilt personer som är sammanboende.

Redan vid en inkomstgrundad pension på 6 000 kronor i månaden och en bosättningsperiod på tio år höjs pensionen med 1 150 kronor per månad (850 kronor ifall rätt till bostadstillägg föreligger) för ensamstående och 1 944 kronor per månad för sammanboende jämfört med vad de skulle ha fått enligt dagens regler för garantipension och äldreförsörjningsstöd. Förlängs intjänandetiden till 20 år för en person med en inkomstgrundad pension på 6 000 kronor per månad förstärks den sammanlagda ersättningen med mellan 2 524 och 2 990 kronor per månad grund av grundpensionstillägget beroende på om man är sammanboende eller inte. Ifall man har rätt till bostadstillägg minskar skillnaden med ett par hundra kronor per månad, för både ensamstående och sammanboende. Men oavsett vilket ligger den sammanlagda pensionen i nivå med vad konsumtionsstödet skulle ge en person som bott i Sverige i 40 år. Idag gäller det motsatta, det vill säga att personer som arbetat och betalat skatt och pensionsavgifter i 20 år får mellan 2 300 och 2 600 kronor mindre i pension per månad jämfört med personer som aldrig har arbetat eller haft pensionsgrundande socialförsäkringsersättningar (exempelvis aktivitets- och sjukersättning).

7) Drygt 22 000 personer beviljas idag äldreförsörjningsstöd.

8) Orsaken till att personer med kortare bosättningsperiod i vissa fall får lägre ersättning är att det föreslagna konsumtionsstödet inte omfattar bostadskostnader, utan individen med behov av detta får söka bostadstillägg för pensionärer som ligger något lägre än vad äldre-

försörjningsstödet ersättning för skäliga bostadskostnader gör. Härigenom uppnås också ett likvärdigt grundskydd för bostadskostnader för pensionärer.

Tabell 4: Jämförelse mellan dagens grundskydd och en moderniserad garantipension för ogifta – grundpensionstillägg och konsumtionsstöd. Ersättning per månad efter skatt.

Ogifta personer	Enligt dagens regler, kr/mån.	Inklusive BTP, hyra 8 000 kr/mån.	Modernisera garantipension, kr/mån.	Inklusive BTP, hyra 8 000 kr/mån.	Skillnad, kr/mån
Utan pensionsinkomst					
Bott i Sverige i 40 år	9 301 kr	16 501 kr	9 301 kr	16 501 kr	0 kr
Bott i Sverige i 30 år	7 200 kr	14 400 kr	7 200 kr	14 400 kr	0 kr
Bott i Sverige i 20 år	6 719 kr	14 219 kr	6 719 kr	13 919 kr	-300 kr
Bott i Sverige i 10 år	6 719 kr	14 219 kr	6 719 kr	13 919 kr	-300 kr
Bott i Sverige i 1 år	6 719 kr	14 219 kr	6 719 kr	13 919 kr	-300 kr
Med pensionsinkomst					
Arbetat och bott i Sverige i 10 år och har en inkomstpension på 6 000 kr/mån*	6 719 kr	14 219 kr	7 869 kr	15 069 kr	850 kr
Arbetat och bott i Sverige i 20 år och har en inkomstpension på 6 000 kr/mån	6 719 kr	14 219 kr	9 243 kr	16 443 kr	2 224 kr
Arbetat och bott i Sverige i 30 år och har en inkomstpension på 6 000 kr/mån	7 950 kr	15 150 kr	10 984 kr	17 484kr	2 334 kr
Arbetat och bott i Sverige i 40 år och har en inkomstpension på 6 000 kr/mån	9 504 kr	16 604 kr	10 984 kr	17 484 kr	880 kr
Arbetat och bott i Sverige i 40 år och har en inkomstpension på 11 000 kr/mån	11 588 kr	17 688 kr	12 363 kr	17 863 kr	175 kr

* Personer med tio respektive 20 bosättningsår beviljas även konsumtionsstöd som utfyllnad i och med att deras totala inkomst före skatt understiger 10 631 kr/mån. Ersättning efter skatt är beräknad med en skattesats på 31,53 procent.

Tabell 5: Jämförelse mellan dagens grundskydd och en moderniserad garantipension för gifta eller sambo – grundpensionstillägg och konsumtionsstöd. Ersättning per månad efter skatt.

Gifta eller sambo personer	Enligt dagens regler, kr/mån.	Inklusive BTP, hyra 8 000 kr/mån.	Modernisera garantipension, kr/mån.	Inklusive BTP, hyra 8 000 kr/mån.	Skillnad, kr/mån
Utan pensionsinkomst					
Bott i Sverige i 40 år	8 495 kr	12 095 kr	8 495 kr	12 095 kr	0 kr
Bott i Sverige i 30 år	6 633 kr	10 233 kr	6 633 kr	10 233 kr	0 kr
Bott i Sverige i 20 år	5 404 kr	9 004 kr	5 404 kr	9 004 kr	0 kr
Bott i Sverige i 10 år	5 404 kr	9 004 kr	5 404 kr	9 004 kr	0 kr
Bott i Sverige i 1 år	5 404 kr	9 004 kr	5 404 kr	9 004 kr	0 kr
Med pensionsinkomst					
Arbetat och bott i Sverige i 10 år och har en inkomstpension på 6 000 kr/mån*	5 718 kr	9 318 kr	7 662 kr	11 262 kr	1 944 kr
Arbetat och bott i Sverige i 20 år och har en inkomstpension på 6 000 kr/mån	6 195 kr	9 795 kr	9 185 kr	12 285 kr	2 490 kr
Arbetat och bott i Sverige i 30 år och har en inkomstpension på 6 000 kr/mån	7 515 kr	11 115 kr	10 984 kr	12 684 kr	1 569 kr
Arbetat och bott i Sverige i 40 år och har en inkomstpension på 6 000 kr/mån	8 915 kr	12 215 kr	10 984 kr	12 684 kr	469 kr
Arbetat och bott i Sverige i 40 år och har en inkomstpension på 11 000 kr/mån	11 002 kr	12 702 kr	12 363 kr	12 963 kr	261 kr

* Personer med 10 bosättningsår beviljas även konsumtionsstöd som utfyllnad i och med att dennes totala inkomst före skatt understiger 9 625 kr/mån. I övrigt antas samtliga sammanboende par ha samma inkomst vid beräkning av bostadstillägget (BTP). Ersättning efter skatt är beräknad med en skattesats på 31,53 procent.

Vår sammantagna bedömning är att höjd pensionsrätt, gasen och en moderniserad garantipension har goda förutsättningar att höja den genomsnittliga allmänna pensionen till 60 procent av slutlönen och stärka livsinkomstprincipen. Det gäller i synnerhet för medelinkomsttagare.

Vi uppskattar att bruttokostnaden för vårt reformpaket är 30 miljarder kronor. Hälften av kostnaden finansieras genom att inkomstpensionstillägget och äldreförsörjningsstödet avvecklas samt av minskade kostnader för bostadstillägget. Samt att skatteintäkterna från pensionärerna ökar när de allmänna pensionerna höjs som en följd av den höjda pensionsrätten, gasen och grundpensionstillägget.

För den resterande kostnaden finns flera olika finansieringsmöjligheter, bland annat förändringar i arbetsgivaravgifterna, höjt uttag från AP-fonderna eller förändringar i skattesystemet och statens utgifter.¹⁰ Det är upp till riksdagen att välja, men oavsett val får vi ett allmänt pensionssystem som infriar utställda löften och där arbetets och pensionsavgiftens värde för pensionen stärks, särskilt för kvinnor. Samt en tydlig rågång mellan pension och grundskydd för äldre. En annan inte obetydlig effekt av reformen är att kommunernas skattekraft förbättras.

10) Pensionsmyndigheten har i rapporten Effekter av höjda avgifter till det allmänna pensionssystemet pekat på en rad alternativa finansieringsmodeller. De påtalar också att höjd pensionsrätt som beräknas på hela den deklarerade inkomsten höjer inkomstindex, vilket påverkar inkomstbasbeloppet och intjänandetaket som i sin tur skulle förändra förutsättningarna för tjänstepensionsavtalen. För att undvika denna effekt av intjänandetaket

skulle beräkningen av inkomstbasbeloppet ändras exempelvis genom att beräkningen utgår från kvoten av det aktuella årets inkomstindex och inkomstindex för år 2007 i stället för år 2005 eller att en så kallad konstantfaktor på 0,93 används vid beräkningen av den genomsnittliga pensionsgrundande inkomsten. Lämpligast lösning bör utredas närmare innan pensionsrätten höjs.

Ordlista

ATP är förkortning för allmän tilläggs pension som infördes 1959. Systemet är under avveckling. Personer som är födda mellan 1938 och 1953 har en version som kallas för tilläggs-pension som motsvarar tidigare ATP plus folkpension.

Automatisk balansering med broms och gas är en teknisk lösning för att åstadkomma ett fast avgiftsuttag på 17,21 procent. Är avgiftstillgångarna lägre än pensionskulden för intjänande pensionsrätter och de utbetalda pensionerna sänks pensionerna och uppräknigen av pensionsrätterna. Man talar därför om en broms i den automatiska balanseringen. Är avgiftstillgångarna större än pensionskulden ska en del av avgiftsoverskottet delas ut till pensionssparare och pensionärer, vilket höjer pensionerna. Bromsen har tillämpats sedan det allmänna pensionssystemet infördes, men någon gas har inte installerats och därmed har inget överskott delats ut.

Delningstal speglar den beräknade återstående livslängden för en årskull vid pensioneringstillfället.

Inkomstindex är ett tal som beskriver den genomsnittliga inkomstutvecklingen i samhället för varje år.

Pensionsavgifterna består dels av allmän pensionsavgift som betalas av den enskilde via inkomstskatten och uppgår till 7 procent upp till avgiftstaket, dels ålderspensionsavgift som betalas av arbetsgivaren och egenföretagare och uppgår till 10,21 procent av hela lönesumman i företaget, även för lönedelar som ligger över avgiftstaket.

Pensionsbehållning är värdet av intjänande pensionsrätter vid en viss tidpunkt.

Pensionsgrundande belopp är ett underlag för beräkning av pensionsrätt i den allmänna pensionen som bygger på fiktiva inkomster för år med småbarn, studier, pliktjänst eller sjuk- eller aktivitetsersättning.

Pensionsgruppen är ett beredningsorgan för regeringen som består av företrädare för riksdagspartierna (Centerpartiet, Kristdemokraterna, Liberalerna, Moderaterna och Socialdemokraterna) som stod bakom 1994 års pensionsöverenskommelse. Deras uppdrag är att värna och utveckla det allmänna pensionssystemet.

Pensionsrätt är ett belopp som sätts av till inkomst- och premiepension. Pensionsrätten är 18,5 procent av pensionsunderlaget som utgörs av den deklarerade inkomsten upp till avgiftstaket minus 7 procent i allmän pensionsavgift. Det innebär att på varje intjänad hundralapp dras först 7 kronor i avgift och pensionsrätten beräknas på återstående 93 kronor, alltså $93 \times 0,185 = 17,205$ kronor i pensionsrätt.

Riktåldern fungerar som ett riktmärke för när den allmänna pensionen tidigast bör tas ut samt när rätten till grundskydd för äldre tidigast kan utbetalas.

Bilagor

Bilaga 1: Jämförelse i ersättning mellan garantipension och grundpensionstillägg

Inkomstgrundad pension och 30 intjänande år	Ensamstående			Sammanboende		
	Garantipension	Grundpensions-tillägg	Skillnad	Garantipension	Grundpensions-tillägg	Skillnad
0 kr	10 631 kr	0 kr*	-10 631 kr	9 625 kr	0 kr*	-9 625 kr
500 kr	10 631 kr	10 806 kr	175 kr	9 625 kr	10 806 kr	1 181 kr
1 000 kr	10 631 kr	10 981 kr	350 kr	9 625 kr	10 981 kr	1 356 kr
1 500 kr	10 631 kr	11 156 kr	525 kr	9 625 kr	11 156 kr	1 531 kr
2 000 kr	10 631 kr	11 331 kr	700 kr	9 625 kr	11 331 kr	1 706 kr
2 500 kr	10 631 kr	11 506 kr	875 kr	9 625 kr	11 506 kr	1 881 kr
3 000 kr	10 631 kr	11 681 kr	1 050 kr	9 625 kr	11 681 kr	2 056 kr
3 500 kr	10 631 kr	11 856 kr	1 225 kr	9 625 kr	11 856 kr	2 231 kr
4 000 kr	10 631 kr	12 031 kr	1 400 kr	9 625 kr	12 031 kr	2 406 kr
4 500 kr	10 631 kr	12 206 kr	1 575 kr	9 625 kr	12 206 kr	2 581 kr
5 000 kr	10 631 kr	12 381 kr	1 750 kr	9 632 kr	12 381 kr	2 749 kr
5 500 kr	10 631 kr	12 556 kr	1 925 kr	9 892 kr	12 556 kr	2 664 kr
6 000 kr	10 885 kr	12 731 kr	1 846 kr	10 152 kr	12 731 kr	2 579 kr
6 500 kr	11 145 kr	12 906 kr	1 761 kr	10 412 kr	12 906 kr	2 494 kr
7 000 kr	11 405 kr	13 081 kr	1 676 kr	10 672 kr	13 081 kr	2 409 kr
7 500 kr	11 665 kr	13 256 kr	1 591 kr	10 932 kr	13 256 kr	2 324 kr
8 000 kr	11 925 kr	13 431 kr	1 506 kr	11 192 kr	13 431 kr	2 239 kr
8 500 kr	12 185 kr	13 606 kr	1 421 kr	11 452 kr	13 606 kr	2 154 kr
9 000 kr	12 445 kr	13 781 kr	1 336 kr	11 712 kr	13 781 kr	2 069 kr
9 500 kr	12 705 kr	13 956 kr	1 251 kr	11 972 kr	13 956 kr	1 984 kr
10 000 kr	12 965 kr	14 131 kr	1 166 kr	12 232 kr	14 131 kr	1 899 kr
10 500 kr	13 225 kr	14 306 kr	1 081 kr	12 492 kr	14 306 kr	1 814 kr
11 000 kr	13 485 kr	14 481 kr	996 kr	12 752 kr	14 481 kr	1 729 kr
11 500 kr	13 745 kr	14 656 kr	911 kr	13 012 kr	14 656 kr	1 644 kr
12 000 kr	14 005 kr	14 831 kr	826 kr	13 272 kr	14 831 kr	1 559 kr
12 500 kr	14 265 kr	15 006 kr	741 kr	13 532 kr	15 006 kr	1 474 kr
13 000 kr	14 525 kr	15 181 kr	656 kr	13 792 kr	15 181 kr	1 389 kr
13 500 kr	14 785 kr	15 356 kr	571 kr	14 052 kr	15 356 kr	1 304 kr
14 000 kr	15 045 kr	15 531 kr	486 kr	14 312 kr	15 531 kr	1 219 kr
14 500 kr	15 305 kr	15 706 kr	401 kr	14 572 kr	15 706 kr	1 134 kr
15 000 kr	15 565 kr	15 881 kr	316 kr	0 kr	15 881 kr	881 kr
15 500 kr	15 825 kr	16 056 kr	231 kr	0 kr	16 056 kr	556 kr
16 000 kr	16 085 kr	16 231 kr	146 kr	0 kr	16 231 kr	231 kr
16 176 kr	0 kr	16 293 kr	117 kr	0 kr	16 293 kr	117 kr
16 356 kr	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr

* Notera att konsumtionsstöd kan beviljas ifall man har en inkomst som understiger 10 631 kr/mån ifall man är ensamstående och inkomstgränsen för sammanboende är 9 625 kr/mån.

Bilaga 2: Villkor för en moderniserad garantipension – grundpensionstillägg och konsumtionsstöd

1. Helt grundpensionstillägg beviljas personer som varit bosatta i Sverige i 30 år och för vart och ett av dessa år har haft en pensionsgrundad inkomst som motsvarar det årets inkomstbasbelopp (eller motsvarande belopp så som förhöjt prisbasbelopp och prisbasbelopp som tillämpades innan inkomstbasbeloppet infördes). Alltså både ett bosättnings- och förvärvsvillkor måste uppfyllas. Vid kortare bosättnings- och förvärvsvillkor minskar grundpensionstillägget med en trettiondel per år man inte varit bosatt i Sverige. Om man exempelvis varit bosatt och uppfyllt förvärvsvillkoret under 20 år utbetalas två tredjedelar av garantipensionsbeloppet och vid en tioårig bosättnings- och förvärvstid endast en tredjedel av beloppet och så vidare.
2. Ingen övre åldersgräns bör tillämpas för bosättnings- och förvärvsvillkoret, vilket innebär att intjänning till grundpensionstillägget kan göras även om personen uppnått riktåldern.
3. Helt grundpensionstillägg uppgår till 10 631 kronor per månad (2,43 prisbasbelopp) före skatt oavsett om man är gift eller inte.
4. Grundpensionstillägget inkomstprövas (samordningsregel) genom att 65 procent av den inkomstgrundade pensionen per månad dras av från ett helt grundpensionstillägg på 10 631 kronor per månad. Effekten blir att inkomstgränsen för grundpensionstillägget höjs till 16 356 kronor per månad (3,738 prisbasbelopp) jämfört med 16 176 kronor per månad (3,673 prisbasbelopp) som gäller för dagens garantipension.
5. På grundval av grundpensionstilläggets förvärvs- och försäkringstidsvillkoret definieras förmånen som en pensionsförmån och inte som en minimiförmån som dagens garantipension definieras som enligt en EU-dom från 2017. Härigenom kan grundpensionstillägget utbetalas till förmånstagare oavsett dennes boendeland.
6. Uttag av grundpensionstillägget kan tidigast ske vid uppnådd riktålder. Senareläggs pensionsuttaget efter uppnådd riktålder höjs grundpensionstillägget med 0,081 prisbasbelopp per år, vilket i år motsvarar 354 kronor i månaden. 0,081 prisbasbelopp motsvarar en trettiondel av 2,43 prisbasbelopp som utgör helt grundpensionstillägg.
7. En ogift person som uppnått riktåldern för hens årskull och vars deklarerade inkomst före skatt understiger 7 200 kronor per månaden (1,6457 prisbasbelopp) och är bosatt i Sverige kan beviljas ett konsumtionsstöd som utfyllnad. Är personen gift eller sammanboende är inkomstgränsen för konsumtionsstödet 5 600 kronor per månad (1,28 prisbasbelopp). Helt konsumtionsstöd kräver en bosättnings- och förvärvstid i Sverige på minst 40 år och minskas med en fjrtiondel per år individen inte har bott i landet. Som lägst kan konsumtionsstödet bli 7 200 kronor per månad för ensamstående och 5 600 kronor per månad för sammanboende och utbetalas om förmånstagaren bor i Sverige. Konsumtionsstödet beskattas.
8. Prisindexeringen av grundpensionstillägget kan övervägas ersättas med en inkomstindexering i framtiden.

